

УДК 330.341

Логуш О.І., Гладун С.О. © (E-mail: logoi@lp.edu.ua)
Національний університет «Львівська політехніка», Львів

РІВЕНЬ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ – ОСНОВА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА

В роботі розглянуті проблеми підготовки та працевлаштування випускників ВНЗ в умовах ринку. Показано, що одною з найосновніших проблем є необхідність зміни психології студентів, а також упереджені дії в напрямку пошуку роботи та адаптації на виробництві.

Ключові слова: працевлаштування, ринок праці.

Вступ. Питання розвитку економіки України, в тому числі і АПК, вимагають інноваційних підходів, оскільки перехід на ринкові методи господарювання в корені змінив виробничі відносини, можливості планування виробництва, способи реалізації продукції, вимоги до рівня підготовки і методи працевлаштування випускників закладів освіти [1]. Ринок вимагає змін перш за все у свідомості людей, більшої свободи помислів і дій, зростання відповідальності у вчинках, бажаннях і шляхах їх реалізації. Це безпосередньо стосується закладів освіти, адже саме вони повинні розробити нові підходи до формування нової людини, здатної на поступ та неординарні дії.

Стан і перспективи. Рівень підготовки та працевлаштування випускників ВНЗ є наслідком розвитку економіки, виконання вимог, які ставлять споживачі робочої сили до кваліфікації співробітників, а також зацікавлення молоді в роботі над собою – рівень оплати праці та перспективи кар'єрного росту.

За час незалежності ми «успішно» пройшли шлях роздержавлення, знищення цілих галузей виробництва, свідомого зниження балансної вартості підприємств з метою їх подальшої приватизації, роздержавлення навіть таких підприємств та організації, успішна робота яких відноситься до безпеки держави.

Це, зокрема, стосується і АПК. Підтвердженням цього є зарослі бур'янами поля, залишки розграбованих колгоспних ферм, як пам'ятники нашій безгосподарності, «висока» якість доріг у сільській місцевості. Як зазначає А.Даниленко [2] «ситуація, що нині склалася в галузі, не дає змоги подолати негативні явища через відсутність у сільського населення мотивації до праці, трудову міграцію, занепад соціальної інфраструктури і, мабуть, чи не найголовніше, через брак кваліфікованих кадрів». Ми ще б додали і відсутність не декларативної, а реальної державної програми розвитку села.

Сучасний стан сільського господарства викликає велике занепокоєння. Ми навчилися руйнувати до основ, але потрібно вміти і хотіти щось збудувати,

бо хто був нічим, нічим і залишиться, а на місці зруйнованого залишиться пустеля.

На нашу думку, замість колгоспів з напівфеодальним устроєм потрібно було б організувати спілки реальних колективних власників, які були б в змозі купити сучасну сільськогосподарську техніку, яким потрібні були б висококваліфіковані фахівці усіх напрямків, зокрема наймані, які були б в змозі витримати конкуренцію на ринку.

Занепокоєння викликають також проблеми з реалізацією продукції індивідуальних власників. Закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію у виробника в декілька раз, а інколи на порядок, нижчі від вартості того, що ми купляємо після її переробки. Дуже непросто реалізувати продукцію виробникам з віддалених від міст сіл. Все це привело до непростої демографічної ситуації на селі [3]. Крім того, маючи всі можливості для виробництва, ми створюємо робочі місця за кордоном купуючи сотнями тон продукцію тваринництва і навіть гречку! Це, безумовно, не стосується того, що в нас не росте.

Якість як рослинних так і тваринних продуктів харчування – це національна безпека. Від того, чим ми харчуємося великою мірою залежить здоров'я майбутніх поколінь. Однак в нас практично відсутні лабораторії для перевірки продукції на вміст ГМО, широко використовуються консерванти і смакові добавки, які є канцерогенами, концентрація стимуляторів росту часто перевищує всі допустимі норми навіть в дитячому харчуванні, що приводить до зниження імунітету, росту онкологічних та алергічних захворювань, тощо.

В напрямку контролю якості сільськогосподарської продукції у нас необмежене поле діяльності. Зокрема, необхідно організувати широку мережу **незалежних** лабораторій, у яких кожен громадянин України мав би можливість перевірити якість того, чим він харчується. При належному інформуванні населення вони безумовно будуть рентабельні. Обізнаність людей буде також хорошим стимулом для підвищення якості продукції, адже в цивілізованих державах вартість екологічно чистої продукції суттєво вища від вартості сурогатів.

Водночас такі підприємства вимагатимуть великої кількості кваліфікованих фахівців, яких зможуть підготувати ВЗО. Це стане ще одним напрямком роботи і для наукових працівників. Для вирішення цього питання необхідно також зменшити до розумного рівня число дозвільних документів і спростити сам механізм ліцензування. Розробку і подання пропозицій щодо цього питання повинні здійснити перш за все заклади освіти, які готують фахівців для АПК, адже це приведе до покращення рівня зайнятості їх випускників.

Україна повинна стати найбільшим виробником екологічно чистої сільськогосподарської продукції в світі. Для цього у нас є всі можливості. Така продукція безумовно буде конкурентноспроможною навіть при більших затратах на її виробництво.

Ми не повинні чекати розробки державної програми з цього напрямку. Починати можна і на регіональному рівні. Головне захотіти і крок за кроком добиватися мети. Адже це стосується кожного з нас.

Останніми роками в нас суттєво зросла питома вага сфери послуг. Збільшення її є з одного боку позитивним фактором, оскільки розвиток дрібного і середнього бізнесу піднімає якість життя значного числа людей. Водночас, ми ніби не помічаємо того, що нас намагаються зробити третьосортною країною – споживачем товарів чужих виробників. Ми мусимо усвідомити, що тільки розвиток вітчизняної промисловості та ефективна інтелектуальна праця інтелігенції допоможуть нашому поступу вперед. Швидкодія взаємозв'язків між зацікавленими сторонами і пошук найкращих виконавців відіграватимуть не останню роль.

Працевлаштування випускників. Розвиток економіки, якість підготовки та рівень працевлаштування випускників ВЗО – це взаємозв'язані фактори. Система державного замовлення та державного розподілу відійшла у минуле, що ставить завдання перед закладами освіти до інноваційної діяльності, розробки та впровадження нових форм та методів працевлаштування.

Не останню роль у розв'язанні проблеми працевлаштування повинні відігравати споживачі робочої сили – виробники товарів та послуг. Їх обов'язково необхідно залучати до розробки паспортів напрямків та спеціальностей, вимог до освітньо-кваліфікаційних характеристик фахівців. Саме споживачі робочої сили повинні сприяти адаптації студентів на виробництві, з усією серйозністю відноситись до проведення виробничої практики, адже саме тоді вони зможуть побачити в роботі своїх майбутніх співробітників, заохотити їх здобути саме ті знання і навички, які будуть потрібні як випускникам ВЗО так і роботодавцям у майбутньому. Без тісної співпраці закладів освіти і роботодавців відрив у змісті навчального процесу і подальшій роботі фахівця буде тільки зростати.

Задоволення вимог роботодавців дає можливість забезпечити багаторівнева система підготовки: хороша базова підготовка на рівні бакалавра і гнучке корегування навчальних планів на рівні спеціаліста чи магістра адаптоване під конкретні завдання, які випускник повинен розв'язувати в майбутньому.

Одною з проблем у працевлаштуванні випускників є неузгодженість законодавчої та нормативної бази. Зокрема, положення нормативно-правової бази України з питань працевлаштування випускників, затверджені Постановою КМ України №992 від 22.08.1996 р. з розвитком ринкових методів господарювання, роздержавлення багатьох підприємств, яке проводиться урядом нашої держави, вимагають взаємного аналізу, уточнення і оновлення. Це, зокрема, стосується умов працевлаштування випускників ВЗО на підприємства недержавної форми власності, які також є платниками податків і повинні бути у рівних правах щодо можливості працевлаштування випускників ВЗО за скеруванням.

На нашу думку, пропозиції щодо змін у нормативних документах уряду повинні робити всі заклади освіти. Тільки тоді ця проблема буде розв'язана швидше.

Серйозною проблемою є також психологічна підготовка студента до працевлаштування в умовах ринку. Студенти повинні усвідомлювати, що питаннями визначення перспектив своєї кар'єри необхідно займатися ще на студентській лаві, що їх майбутнє в значній мірі залежить від них самих. Студент повинен вміти адекватного спів ставити рівень своєї підготовки з вимогами майбутньої роботи. Частково цьому сприяє хороше резюме. В цьому їм перш за все повинні допомогти підрозділи сприяння у працевлаштуванні.

Зараз мало добре вчитися, необхідно ще під час навчання здобути навички пошуку роботи, знати вимоги потенційних роботодавців до рівня підготовки та ділових якостей, орієнтуватися в питаннях, які задають співробітники підрозділів персоналу під час співбесід (вхідного контролю), бути психологічно стійкими до можливих каверзних питань, вміти переконати роботодавця в тому, що ти саме той, хто їм необхідний, що твій рівень підготовки, завзяття і працездатність сприятимуть їх успіхам в умовах жорсткої конкуренції.

Цьому студентів також потрібно вчити, а реальні навички вони можуть отримати при стажуванні на виробництві ще під час навчання не тільки при проходженні практики в строго обумовлені терміни.

Уникнути можливого безробіття молоді можна тільки шляхом розробки і втілення в життя упереджуючих заходів щодо їх працевлаштування які дозволять визначитися з першим робочим місцем і перспективами кар'єрного росту ще під час навчання.

Висновки. Ефективність підготовки та працевлаштування випускників ВЗО – це неперервний процес, який визначається станом економіки та сумісною роботою роботодавців, закладів освіти і студентів. Ця робота вимагає постійного моніторингу ранку праці та гнучкості у системі підготовки фахівців для задоволення вимог роботодавців.

Література

1. Логуш О.І. Проблеми, можливості і перспективи роботи підрозділів кар'єри університетів. // Матеріали 6-ї міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи працевлаштування випускників вищих навчальних закладів», Донецьк – 2011 – с. 50 – 53.
2. Даниленко А.С. Ліквідація двоїстості: стан і перспективи розвитку вищої аграрної освіти в Україні. // Освіта України – 2012 – № 5. – с. 7.
3. Головань В. Соціально-економічні фактори формування та ефективного використання трудових ресурсів на підприємствах сільського господарства // Україна: аспекти праці. – 2006. – №8. – с.9-14.